

Тема: «Історія та традиції козацтва»

Мета: виховувати в учнів патріотичні почуття до рідної землі, повагу до захисників України, взаємоповагу та взаєморозуміння один до одного. Прищеплювати почуття гідності та шани за свою рідну землю, інтерес до героїчного минулого держави і сьогодення, любов до Батьківщини.

«...За Вас правда, за Вас сила і воля святая...»

Хід заходу

1. Слово вчителя

Дорогі діти! Сьогодні ми з вами зібрались в нашому класі, щоб вшанувати День захисників України.

Це свято, що відзначається зановим календарем 1 жовтня (раніше було 14 жовтня) у день святої Покрови Пресвятої Богородиці водночас з Днем Українського козацтва. І відтепер цей день також є державним святом. Святом, коли ми вшановуємо своїх сучасних воїнів – захисників.

Чому ж так шанували наші предки-козаки день Покрови? Чому таке важливе місце займає цей день вже в новітній історії України? Про все це ви сьогодні почуєте, дізнаєтесь і запам'ятаєте.

2. Основна частина.

2.1. Бесіда

– Що таке Батьківщина?

(Орієнтовні відповіді)

Учень 1: Кожна людина в житті запитує себе: «Що таке Батьківщина?»

Учень 2: І кожен знаходить для себе свою відповідь. Батьківщина – це та земля, яка надала життя твоїм прадідам, вона виростила і тебе.

Учень 3: Батьківщину не обирають. У кожного вона одна і кожен захищає і славить свою країну.

Учень 4: Як і багато віків назад славні козаки захищали Україну від ворогів, так і зараз нашу землю боронять безстрашні сучасні воїни.

Учень 5: Вони охороняють кордони нашої держави, боронять від злодіїв та загарбників. Завдяки їх важкій і сумлінній праці, ми можемо мирно спати в своїх оселях, почувати себе захищеними.

2.2. Декламування вірша

З днем захисника України

Будь здорова, козацька Покрово! —
найдивніше з осінніх свят.
Козацька слава не погасне,
Як образ дорогий і ясний,
З рососою маковий вінок,
Кленового листка танок.

Пресвята Богородице Діво!
Тебе молимо ми на колінах
Ти накрій своїм чистим покровом,
Тих, хто нині боронить країну.
Від імені дітей,
Які тут народились
Бажаємо побільше свят,
Щоб всі раділи, не журились.
Неба мирного бажаєм,
Щоб закінчилась війна,
Бо усі ми добре знаєм,
Скільки бід несе вона.

2.3. Довідкове бюро

Поглянемо в історію. Про традицію свята Покрови

Учень 1: Історія українського козацтва – це одна з найвеличніших сторінок життя нашого народу. Рятуючись від постійних нападів сусідів та набігів кочовиків, чоловіки гуртувалися для захисту своїх земель. На цьому тлі виникло козацтво, утворилася Запорізька Січ, а згодом і власна держава – Гетьманщина.

Учень 2: В українській традиції це свято тісно пов'язується з захистом від ворогів. У давньому літописі говориться, що князь Ярослав Мудрий віддав Київ під покров (захист) Божої Матері. Велика кількість православних церков, побудованих в княжі і козацькі часи, були присвячені пошануванню Богородиці.

Учень 3: 1 жовтня (14 жовтня) відзначається Покрова Пресвятої Богородиці. Покрова була одним з найголовніших свят запорозьких козаків. Під покровом Богородиці запорожці не боялися ні ворожого огню, ні грізної стихії, ні морської бурі.

Зі святом Покрови збігається святкування Дня українського козацтва. Для козаків Богородиця Діва Марія була найбільшим значущим образом. Вони вірили, що свята Покрова охороняє їх, а Пресвяту Богородицю – вважали заступницею і покровителькою. На Січі запорожці збудували церкву на її честь.

Учень 4: Для запорізьких козаків це свято було священним для кожного. Саме цієї пори вони вирушали на захист рідної землі і з подякою за порятунок поверталися до неї після походів.

Учень 5: Саме на свято Покрови козаки проводили свої ради, на яких вибирали нового гетьмана або кошового отамана.

Учень 6: У найтяжчі часи іноземного поневолення козацтво виступало справжнім захисником рідного терену й оборонцем державницьких традицій України. Саме перший потужний спалах відродження нашої державності припав на Козацьку добу. На початку 17-го століття козаки наводили страху на сусідів, успішно громили турків-татарів на морі й повстали проти поляків, вимагаючи незалежності.

Учень 7: Боротьба за незалежність України продовжується і зараз. У цій страшній борні наш народ і наша армія мужніє, вдосконалюється і перемагає. Гідними нащадками Української армії є сьогоднішня молодь, яка вже має право називатися захисниками Вітчизни. Для них цей танок від наших учнів.

Учень 8: В Україні не знайдеться людини, яка не знала б про козаків. Козак у нашій культурі – звитязний воїн, озброєний захисник Вітчизни, що боронить віру,

гідність та звичаї всього нашого народу. Українська армія справді пишається своєю історією, своїми традиціями. Ніколи наші війська не загарбували чужих територій, не посягали на чуже добро, на чужі землі. Українські Збройні Сили покликані охороняти рідну землю. Наші хлопці чесно виконують військову службу перед Батьківщиною. Служити зараз – це справа честі і обов'язку.

Учень 9: Нині Кремль видає за «козаків» ряджених прихвостнів, крадучи українську історію. Та справжніми козаками сьогодні є мужні українські воїни, які боронять нашу державу від російського агресора.

Тож не скорилася ворогам Україна! Не перевелися іще козаки! Вони захищають свій рідний край, як і багато століть тому.

3. Прислів'я про козаків.

Без отамана, козак - сирота. ★

Береженого Бог береже, а козака - шабля стереже. ★

Бог не без милості, козак не без долі. ★

Бог створив всіх людей козаками, але деякі про це забули

Всі козаки - отамани

Всі люди - козаки і від козаків ведуться, але деякі про це забули

Всі люди - козаки, всі козаки - отамани

Гляди, козаче, щоб татари сплячого не взяли. ★

Де байрак, там і козак.

Де два козаки, там три гетьмани.

Де козак, там і слава. ★

Дівчина родиться, а козак на коня садовиться.

Добрий козак баче, де отаман скаче.

Дожились козаки - нема ні хліба, ні габаки.

Звання козацьке, а життя собацьке.

Зроду-віку козак не був і не буде катом!

Кінь та ніч - козакові товариші. ★

Козак живе не тим, що є, а тим, що буде. ★

Козак журби не має, з біди не заплаче. ★

Козак з біди не заплаче.

Козак з бідною, як риба з водою.

Козак з Дону - козак зроду.

Козак з журби ніколи не заплаче. ★

Козак із пригорщі нап'ється, з долоні пообідає. ★

Козак має душу широку, як степ, і серце чисте і бездонне, як небо, вмите дощем.

Козак не боїться ні тучі, ні грому.

Козак не боїться ні хмари, ні грому. ★

Козак оженився, наче упився.

Козак у дорозі, а надія в Бозі.

Козак хороший, та нема грошей.

Козак як голуб: куди не прилетить, там і пристане. ★

Козаки як діти: хоч багато поїдять, хоч трохи, - наїдяться. ★

Козакові воевода - велика невгода.

Козаку лучче проміняти шаблю на веретено, ніж напасти вдвох на одного.

Коли козак у полі, то він на волі. ★

Коли стелиться доріжка, козакові не до ліжка. ★
Куди козака доля не закине, все буде козак. ★
Місяць - козаче сонце.
На козаку й рогожа пригожа. ★
Не журись, козаче, нехай твої вороги плачуть. ★
Не той козак, що за водою пливе, а той, що проти води. ★
Не той козак, що поборов, а той, що вивернувся.
Не усе ж то козак, що списа має.
Немає таких фортець, які козаки не могли б здобути. ★
Ой піч, моя піч! Коли б я на тобі, а ти на коні, славний козак був би з мене. ★
Отамана з поганого козака не вийде. ★
Птиця з птицею не наб'ється, а козак з дівчиною не наживеться. ★
Сніп з бородою, а козак змолодою.
Справжній козак - вільна людина по волі Божій, а не царській чи панській
Степ та воля - козацька доля. ★
Терпи, козаче, горе - будеш пити мед.
Терпи, козаче, отаманом будеш. ★
Терпи, хлопче, козаком будеш.
То не козак, що боїться собак. ★
То не козак, що отаманом не думає бути. ★
Хліб та вода - козацька їда. ★
Хліб та вода - то козацька їда. ★
Щирий козак ззаду не нападає. ★
Що буде, те й буде, та козак на панщині робити не буде. ★
Що нам холод, коли козак молод!
Якби хліб та одежа, то козак і вмер би лежа.

4. Заключна частина.

4.1. Вчитель:

- Що нового ви дізналися про 1 жовтня? Чому це такий важливий день?

(Відповіді учнів.)

Пропоную вам привітати в цей день всіх ваших татусів, дідусів, знайомих чоловіків, які служили в українській армії і захищали свою країну. Подаруйте їм листівки і малюнки, які ми з вами підготували.

Дякую за увагу!

Всі учні разом: Зі Святим захисників України!